

Вплив художнього кіно на процес політичної соціалізації особистості

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Стаття розповідає про особливості впливу художнього кіно на процес формування політичної свідомості особи, основні відмінності від телебачення. Розкривається зміст та основні чинники впливу, методи та інструменти підсвідомого нав'язування певних стереотипів та упереджень. Описуються причини потужності кіномистецтва для процесу політичної соціалізації особистості.

Ключові слова: художнє кіно, політична соціалізація, кінофільм, мас медіа, політичні образи.

Abstract

The article tells about the features of art films' influence on the formation of political consciousness of the people and its main differences from the TV. It shows the content and the main influence factors, methods and instruments of subconscious imposition of some stereotypes and prejudices. It describes the causes of power of cinema to the process of political socialization.

Keywords: art film, political socialization, movies, media, political images.

Сучасна політична думка формується в залежності від безлічі різних чинників. Одним із важливих є художнє кіно. Зазвичай велика увага приділяється впливу мас медіа і телебачення в цілому. Адже рідного роду пропаганда, реклама та нав'язування думки відбувається через засоби теле ефіру. Проте мало хто дійсно звертає увагу на кінофільми, на їх особливості та унікальність, на рівень впливу на глядачів тощо.

Мистецтво художнього кіно відрізняється від усієї іншої сфери телебачення тим, що воно використовує переважно вигадані образи. А навіть якщо персонаж має реальну відповідність у житті, то історія, що побудована навколо нього є вигадкою сценаристів. Інформація в інших ЗМІ також не завжди правдива, але різниця у тому, що у таких джерелах факти перекручують навмисне, маскуючи під правду, щоб схилити думку глядача на певну сторону та вплинути на його логічні висновки. У художньому кіно ніхто не претендує на демонстрацію правди, на те воно й художнє – витвір митця, який зобразив події так, як їх бачить він. Також кіно не вимагає від глядача логічних висновків, а зазвичай показує готову для сприйняття картинку. Глядачі знають про вигадку і готові сприймати будь-яку інформацію не хвилюючись за її достовірність [1, с. 399].

Кінематограф живе і працює за своїми правилами, які покликані, щоб справити найбільше важення на глядача. Саме тому художнім картинам притаманні перебільшення, надмірна емоційність, прикрашання, різкі розмежовування характерів персонажів тощо. Все це допомагає донести суть та пояснити події за короткий відрізок часу, доки демонструється фільм.

Ще одним ресурсом впливу кінематографу на політичну соціалізацію є особливість, що зразок поведінки має більший вплив на людину, ніж просто розповідь. У кіно ми бачимо подію зсередини, переживаємо її разом із головним героєм. Для прикладу візьмемо якийсь збройний конфлікт. На телебаченні у новинах розповідають про це постфактум, вказуючи сторону-агресора, яка розпочала сутичку, та постраждалих, можуть назвати збитки та кількість загиблих. В результаті цього в глядача формується певна думка, зазвичай зневага та антипатія до агресора. В художньому фільмі така ж ситуація може бути показана з іншого боку. Головний герой є безпосереднім учасником цього збройного конфлікту, глядач може бачити усі його переживання, відчувати емоції, спостерігати за вчинками. Це все має набагато більший вплив на формування думки. Навіть якщо описувана подія вигадана, то в глядача починають підсвідомо зароджуватися деякі стереотипи та упередженість щодо представників певних країн, народів, партій, національностей, рас тощо. Все це спрацьовує тому, що емоції мають набагато ефективніший вплив на формування свідомості.

Для використання цієї особливості по-максимуму необхідно повністю сформувати кіногероя, подати абсолютно готовий до споживання образ з деякими чітко вираженими особливостями. Для формування національної свідомості та патріотизму формується особливий національний герой – співвітчизник, що має у собі найкращі риси, виділяється мужністю, силою, гарною зовнішністю тощо. При вдалому просуванні та піар-кампанії такий герой стане об'єктом наслідування для багатьох любителів кіно. Особливо чітко це проявляється у фантастичних жанрах, бойовиках, і діє на дітей, коли маленькі хлопчики хочуть стати суперменами, бетменами, капітанами америками або іншими супергероями. Ці образи з коміксів перенесені на великі екрани і нав'язують кумирів найбільш невинним способом, вирощуючи людей з певними політичними поглядами з пелюшок.

Художнє кіно виступає чинником довготривалих політичних процесів [1, с. 400]. Це пояснюється тим, що у фільмах зображуються загальні події, які перебувають у стабільності довгий період часу. Зазвичай кінофільм створюється протягом декількох років, за цей час політична ситуація в дрібницях може змінитися багато разів, зміщуючи зони напруження з однієї точки планети на іншу. Художній фільм показує загальний перебіг справ, якщо лише він не пов'язаний з певною подією сюжетом.

Інша перевага художнього кіно полягає в тому, що воно має набагато більшу аудиторію, ніж політичні новини. Політикою конкретно цікавляться далеко не всі, дехто взагалі намагається уникати розмов та телепередач на цю тематику. Кінофільми знаходять у глядачів більшу популярність, адже мають різноманітні жанри на будь-який смак. При цьому фільм може абсолютно не стосуватися політики, але мати в собі приховану пропаганду та ідеологічні настанови незалежно від жанру [2, с. 120]. Це іноді дуже помітно у витворах американського кіномистецтва, де може випадковим чином прозвучати державний гімн, навіть у наспівуванні маленькою дівчинкою його собі під носа під час малювання в зошиті. Не кажучи вже про відверту пропаганду і слогани про наймогутнішу державу на світі, як це зображено, наприклад, у фільмі «РобоКоп» 2014 року режисера Жозе Падільї.

Наступною важливою особливістю є те, що кінофільми є особливим продуктом. Його споживають не випадковим чином, а готуючись до цього. Якщо людина дивиться фільм у кінотеатрі, то вона протягом декількох годин концентрується повністю на сприйнятті художніх образів, що пропонується, а це означає, що людина свідомо йде дивитися і вона хоче цього. Це гарантує потужну психологічно підготовку і налаштування глядача, що робить простішим засвоєння очевидного та прихованого посилання [3].

Художнє кіно є особливою ланкою і відрізняється від ЗМІ своєю на перший погляд абсолютною відчуженістю від політики. Кіно не претендує бути правдою, не освітлює конкретні події сьогодення, але створює політичні макрообрази, які будуть дійсними протягом багатьох років. Вигадані образи створені для того, щоб подобатися всім, а усі персонажі мають чітко виражені особливості та риси, що робить їх канонічними та бажаними. Глядачем кінофільму може бути людина абсолютно не зацікавлена у політичному житті, але вона поневолі стає об'єктом нав'язування певної думки. Кіно має потужний мотиваційний фон, що позитивно впливає на засвоюваність інформації глядачем. Отже, художнє кіно має особливий вплив на процес політичної соціалізації особистості. Воно є «м'яким» засобом впливу на формування певного типу політичної культури і свідомості споживача інформації, може формувати громадську думку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кацуба М. О. Художнє кіно як мас медіа: особливості впливу на політичні процеси / М. О. Кацуба // Гілея: науковий вісник. – 2015. – Вип. 98. – С. 398-402.
2. Денисюк С. Г. Засоби масової інформації як трансформаційний чинник сучасної політичної комунікації / С. Г. Денисюк // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політ. науки та методика викладання соц.-політ. дис.-н [відп. ред. О. В. Бабкіна]. — К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. — Вип. 5. — С. 118–123.
3. Денисюк С. Г. Культурологічні виміри політичної комунікації : монографія / С. Г. Денисюк // Вінниця : ВНТУ, 2012. – 396 с.

Івченко Ксенія Володимирівна – студентка групи ІПІ-126 Факультету інформаційних технологій і комп'ютерної інженерії Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, e-mail: ksenon.madpainter@gmail.com.

Денисюк Світлана Георгіївна – доктор політичних наук, доцент, професор кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, sg_denisiyk@mail.ru

Ivchenko Kseniia V. – student of the group 1PII-126, Faculty of Information Technologies and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: ksenon.madpainter@gmail.com.

Denysiuk Svitlana G. – Doctor of Political Sciences, Associate Professor, Professor of the Sociopolitical Sciences Chair, Vinnytsya National Technical University, sg_denisiyk@mail.ru